

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Exercitatio Ethica De Virtute Heroica Et Semivirtutibus

**Weiss, Johann
Schmoll, Wilhelm Bernhard**

Giessæ Hassorvm, 1664

De Semivirtutibus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-35917

disp. Eth. 7. artic. 2. quæst. 28. Burgerf. disp. Id. phil. mor. c. 23. th. 23. & 24. p. 250. seq. Geilfus. l. c. th. 23. p. 181. Crüger. l. c. quæst. 91. p. 254. seqq.

XV. *Feritas deterior est summâ ignaviâ.*

Neque hîc nobis sermo est de *feritate naturali & morbosâ*; sed de *morali*. Christ. Prætor. Eth. cap. 15. quæst. 12. pag. 464.

XVI. *Qui carnes edunt humanas bestialitatis infamiâ notantur.*

Valet de iis, qui vescuntur carnibus humanis, iisque præsertim crudis, non *in extremo necessitatis casu*, fame intolerabili imperante, sed ex proæresi & deliberatâ animi voluntate, *extra omnem necessitatis casum*. Balth. Meisl. phil. sob. part. 3. sect. 1. c. 5. quæst. 3 p. 291. seqq. Add. Dannhaw. exerc. Ethico Polit. 2. probl. 9. pag. 51.

D E

SEMIVIRTUTIBUS.

SEMIVIRTUS est dispositio, mediocritatem servans, sed cum aliquâ difficultate, affectibus rationis imperio reluctantibus, & ægrè parentibus.

Estque vel continentia, vel tolerantia.

CONTINENTIA est semivirtus, mediocritatem servans in voluptatum cupiditatibus rectæ rationi adversantibus, cum dolore quodam & gravi appetitiûs luctâ. 7. Ethic. Nic. 4. *Illustre exemplum præbet HERCULES, qui, cum duas cerneret vias, unam voluptatis, virtutis alteram, incertus mentis, quamnam via ineunda esset, ut sibi consuleret,*

suleret, tandem spreto voluptate, delegit virtutem. Xenoph. l. 2. memor. Similiter SCIPIO, quanquam juvenis, & caelebs & fortuna omnibus amatoribus superior, captivam tamen principem pulchritudinis puellam noluit in conspectum suum venire, ne se contaminaret vel aspiciendo eam. Christ. Adam. Rupert. dissert. ad Val. Max. l. 4. cap. 3.

Extremum continentiae in excessu est incontinentia, in defectu nomine caret:

INCONTINENTIA est semivitiium, quo quis, ratione renitente, à pravis cupiditatibus ad peccandum pertrahitur.

Estque duplex, vel praecipitantia, vel infirmitas. 7. Eth. Nic. 7.

PRÆCIPITANTIA est incontinentia, quâ quis subito, non vocatâ prius in consilium ratione, ab affectu vehementiori ad delinquendû abripitur: *Hac videre est in ALEXANDRO M. de quo Curtius lib. 8. cap. I. refert, quòd in praecipiti irâ impotens animi, vigili excubanti hastâ ablatâ, Cyrum transfixerit.*

INFIRMITAS est incontinentia, qua quis rationum momentis expensis aliquandiu cupiditatibus resistit, tandem tamen ab iisdem superatus ad peccandum trahitur: *Hujus exemplum se sistit MEDEA, apud Eurip. dicens. Video meliora, proboque, deteriora sequor. De hac ipse etiam PAULUS conqueritur: Non quod volo, inquit, bonum, hoc ago, sed quod odi malum, illud facio. Rom. 7. vers. 15. & 19.*

IN DEFECTU est semivitiium, quo quis voluptates adeò averfatur, ut ne propter honestam voluptatem quidem aliquid laude dignum suscipiat. *Exempla deficiunt,*

nisi **DIOGENEM** fortè dignum iudicemus, qui huc referatur.

TOLERANTIA est semivirtus, mediocritatem fervans in rebus adversis & laboriosis honestatis gratiâ perferendis, cum dolore, molestiâ & lucta affectûs: *Hæc virtus præprimis eluxit in ALEXANDRO M. qui tolerantia laboris adeò fuit clarus, ut inde Macedones firmiter sibi persuaderent, superari ab Alexandro M. posse labores, qui antea insuperabiles videbantur. Curt. 5.3.8.9. Et in MAXIMILIANO Imp. I. qui laborum quoque ita patiens fuit, ut in multam noctem res magnas egerit, ac proinde celeberrimo nostro I.C. Dieterichio, Dn. Compatri & Collegæ sincerè colendo Brev. hist. pag. 97. otii & vanitatum osor audiat. Iungendi his JOB, de quo Job. cap. I. v. 20. seqq. & DAVID, de quo 2. Samuel. 16. v. 10.*

Extremum ejus in excessu est pertinacia, in defectu mollities.

PERTINACIA est semivitiium, quo quis ex mera animi obstinatione, quosvis dolores adversaque citra ullum honestatis respectum perfert. 7. Ethic. Nic. 9. *Exemplum vitii hujus nobis præbere possunt PVERI SPARTANI, verberibus sic excepti, ut multus è visceribus sanguis exiret, quorum tamen nullus unquam exclamavit, imò ne quidem ingemuit. Cic. lib. 2. Tusc. quest.*

MOLLITIES est semivitiium, quo quis nullas planè molestias aut dolores, honestatis causâ, sustinere vult. 7. Ethic. Nic. 7. *Ita ANNIBALIS EXERCITVS malorum tolerantissimus in Campania hybernans, degeneravit in effeminatissimam mollitiem. Zuving. theatr. hum. vit. vol. 9. lib. 3. p. 2295. Sic SAVL & CATO Vicensis in proprios incurbebant enses, intolerantes captivitatis sibi imminentis.*

AXIO.

A X I O M A T A.

I. Ad finem practicum etiam semivirtutes faciunt.

Licet non ratione *imperfectio*nis, per quam ab habitibus virtutum moralium discernuntur; bene tamen ratione *bonitatis*, quam, ut dispositiones & rudimenta ad habitum virtutis perfectum ipsæ includunt: & ratione *accuratioris* virtutum *cognitionis*, juxta quam rectius discerni & distinctius cognosci queunt. Piccol. phil. de mor. grad. 3. cap. 1. pag. 235.

II. Semivirtutes dicuntur imperfectæ.

Imperfectæ dicuntur non *imperfectio*ne *essenti*ali, quæ proflus non datur; sed *graduali*, quatenus respectu aliarum virtutum minus firmiter subjecto inhaerent. Schefter. exerc. Ethic. 12. de virt. imperf. th. 4. 5. 6. Velsten. dec. 3. eth. quæst. 3. pag. 81. Henr. Nicol. Gymn. Eth. exerc. 13. th. 2. Ifendoorn, Ethic. perip. lib. 2. cap. 18. quæst. 1. pag. 370. seq.

III. Tot sunt semivirtutes, quot sunt virtutes.

Quamvis non *nominatim*, quo sensu ob respectum generalis objecti, quod voluptas est & dolor 2. Ethic. Nic. 3. duæ tantum certis nominibus recensentur semivirtutes; attamen *quoad rem ipsam*, seu *initia* virtutum: quia tot sunt initia constituenda, quot complementa. Piccol. l. c. gr. 3. cap. 14. p. 254.

IV. Continentia versatur circa voluptates. 7. Ethic. Nic. 4.

Non *in specie* circa eas tantum, quæ ex gustu & tactu percipiuntur; sed *circa omnes in genere*, quæ moderamine aliquo opus habent: neque uno, sed diverso modo, ita ut circa voluptates necessarias (quales sunt prioris generis) occupata sit *primario*, circa non necessarias *secundario*. Sthal. Eth. sect. 3. cap. 2. p. 219.

V. *Continentia circa voluptatem est abstinentia.*

Intelligenda est abstinentia non *omnimoda*; sed talis, quâ quis abstinet ab *illicitis & immoderatis* voluptatibus, quibus frui, prohibet honestas. Sthal. l. c. p. 221.

VI. *Venus est necessaria ad vitam conservandam.*

Licet Venus non sit necessaria ad vitam *divinivivi* conservandam; est tamen necessaria ad vitam quoad *totam speciem* propagandam; nisi enim homines venere uterentur, species humana interiret. Sthal. l. c. p. 219.

VII. *Incontinens peccat sciens. 7. Eth. Nic. 3.*

Etiamsi (1) non *scientia* (vel potius *notitia*) *particulari*, applicando eandem ad præsentis actiones; attamen *universali*, cognoscendo, quid in genere honestum sit & laudabile, quidve turpe & vituperabile. (2.) Neque *scientia actuali*, transferendo eandem in ipso opere ad præsens objectum; attamen *habituali*, retinendo videlicet facultatem cognoscendi turpitudinem facti præsentis, quod modò perpetrat. (3.) Neque *scientiâ soluta*, liberè eadem utendo; sed *veluti ligatâ* ad tempus, eandem minimè, exercendo. (4) Neque *in ipso scil. facto*, quo affectu vehementiori prohibitus non attendit, malum esse, quod committit

mittit; sed *ante vel post factum* sapiusculè rectè judicat, & pœnitentiâ ductus, tale (sc. malum) esse cognoscit. Aid. comm. in lib. 7. Ethic. Nic. c. 1. p. 863. Joh. Magir. comm. in Arist. Ethic. libr. 7 c. 1. p. 645. seqq. & c. 3. p. 654. seqq. Heider. phil. mor. part. 2. pag. 823. seqq. Ifendoorn. Ethic. Per. lib. 2. cap. 18. quæst. 2. p. 371. Plur. Rev. Dn D. Wendeler Præceptor colendissimus phil. pract. sect. 2. cap. 12. quæst. 5. p. 476. seqq. & Excell. I. C. Dürr. Amicus noster pl. æstimandus disp. Eth. 11. th. 23. p. 189.

VIII. *Incontinens voluptatis turpior habetur incontinente ira.* 7. Eth. Nic. 6.

Quandoquidem ille rationem non admittit; hic verò eandem quodammodo audit &c. Conf. Magir. l. c. cap. 6. pag. 672. seqq. Wendelin. Phil. mor. lib. 1. cap. 15. qu. 4. §. 7. p. 549. seq. Samuel. Heiland. comm. in lib. 7. Ethic. cap. 6. quæst. 1. pag. 178. & C. L. Trentsch. Amicus noster honorandus in fasc. theor. mor. th. 13.

IX. *Intemperans longè pejor est incontinente.*

Incontinens enim non tam *corruptum*, sed aliquando *sanius* habet *judicium*, quàm intemperans: si non *in facto*, attamen vel *ante factum*, quo invitatus trahitur, & victus à cupiditatibus peccat; vel *post factum*, quo ejus pœnitet, & ad usum scientiæ actualis revertitur. Gol. ep. doctr. mor. in lib. 7. Eth. Nic. cap. 8. pag. 275.

X. *Incontinens non est simpliciter improbus.* 7. Eth. Nic. 8.

Sermo nobis est (1) non de *intemperante*, qui habitualiter malus est; sed de *incontinente*, qui dispositivè talis: quiq; (2) non *improbus*, sed *semi improbus* dicitur: peccans (3) nō plenâ voluntate; sed *animi perturbatione invitatus* quasi ad peccandum abripitur.

XI. In-

XI. *Infirmitas deterior est precipitantia. 7. Eth.*

Nic. 8.

Laborantes enim hisce vitiis non uno eodemve, sed diverso modo peccant: illi quippe à leviori affectu, idq; præunte deliberatione; hi ab affectu validiore, idq; sine deliberatione superantur. Sam. Heiland. l. c. in lib. 7. Eth. c. 8. p. 183.

XII. *Nullus incontinens est prudens. 7. Eth. Nic.*

10. § 6. End. 10.

Valet, quà sermo nobis est de *judicio non imperitiorū*, qui solertiā & naturalem in agendo promptitudinem (quæ de incontinente quandoque dicitur) cum prudentiā confundūt; sed de *judicio sanè sentientium*. Exc. Wendeler. Amicus honoratissimus l. c. q. 6. p. 479 Ifendoorn. l. c. q. 4. p. 374. Plura vid. in Erasmo Joh. Brochmand. eth. hist. spec. c. 5. p. 374. seqq. & Gottwald. exercit. 4. de prud. th. 16. seq.

XIII. *Actio tolerantia difficilior est, quàm fortitudinis.*

Minimè procedit de difficultate consideratâ ratione *objecti*, quod unum idemque esse potest; sed ratione *agentis*: actio enim ex dispositione emanans magis ardua est & difficilior, quàm actio ex habitu virtutis orta.

XIV. *Tolerantia occupata est circa dolores.*

Non tantum eos, quos *absentium voluptatum* desiderium parit; sed & hos, qui ex *adversarum rerum presentia* proveniunt.

XV. *Mollities excusationem meretur.*

Mollities non voluntaria & acquisita, nostrâ culpâ & pravâ consuetudine contracta; sed involuntaria, naturalis & innata, ex vitio naturæ sive gentis, loci aut sexûs, ætatis seu morbi originem trahens. Donalds. phil. mor. lib. 3. c. 12.

p. 258. Joh. Magir. l. c. cap. 7. p. 681 seq. Crüger, quæst.

Ethico pol. 93. p. 259, seqq.